

TÓTH JUDIT

Az orosz történelemérettségi a 2024-től hatályos feladattípusok tükrében

Bevezetés

A történelemtanítás célrendszere, a történelmi tudás konceptualizálása és értékelése régióként igen változatos, amely eltérő mérés-értékelési gyakorlatok elterjedését eredményezi. Ezen írás az oroszországi történelemérettségi típusfeladatait kívánja bemutatni a 2024-ben nyilvánosságra hozott példafeladatsor feladatainak ismertetésével.

Mindezt azért teszi, hogy a vizsga feladatai inspiráljanak bennünket – történelemtanárokat, történelemdidaktikusokat, egyéb szakembereket, hogy az innovatív történelem tudásméréséről gondolkodjunk, azonosítsuk a saját történelemtanításunk erősségeit, kihívásait, megfogalmazzuk azokat a jógyakorlatokat, melyeket külföldi vizsgák – vagy a magyar kétszintű érettségi – alkalmaznak.

Az orosz érettségiről általában

2001-ben vezették be Oroszországban az egységes/standardizált állami vizsgákat (Unified State Exam, USE, ЕГЭ), melyek egyszerre szolgálnak érettségi vizsgaként és egyetemi felvételiként. A vizsgákra a középfokú általános iskolai tanulmányok végén, jellemzően 16-17 éves koruk körül (11. osztály végén) kerül sor.

A tananyagban kiemelt hangsúlyt kap az orosz államiság története, a háborús események (különösen a Nagy Honvédő Háború), valamint az orosz és szovjet politikai rendszer fejlődése.

A vizsgákat általában május-júniusban tartják, összesen 14 tantárgyból lehet vizsgát tenni. Az érettségi megszerzéséhez az orosz nyelv és a matematika tárgyak kötelezőek. Ezeken túl további két tantárgy választható: idegen nyelvek (angol, német, francia, spanyol), természettudományos tantárgyak (fizika, kémia, biológia, földrajz), valamint irodalom, történelem, társadalomtudomány és informatika. Történelemérettségi-vizsgát évente közel 100 ezer diák teljesít, ez az érettségiző korosztály közel 15%-a.

2024 óta a történelemérettségi 21 feladatot tartalmaz. A készítőik szerint a 21 feladatból 8 „alap”, 10 „közép”, 3 pedig „emelt” nehézségi szintű feladatot különítettek el. A vizsga feladatainak értékelésekor 1 pont jár a 2., 8., 9., 10., 11. számú feladatokért; 2 pontot érnek a 1, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 19. feladatok; valamint 3 pont szerezhető a 4., 17., 18., 20., 21. feladatokért. Így a vizsga első 12 kérdésére maximum 20 pont szerezhető, míg a második rész 22 pontot ér. A vizsgán megszerezhető nyers pontok maximális száma így 42, az alappontszámokat egy speciális skála segítségével konvertálják vizsgaeredményekké, ennek maximális pontszáma 100 (1. táblázat). Azok a vizsgázók, akik a felsőoktatási felvételi eljárásban részt szeretnének venni, legalább 9 alappontot, azaz 36 tesztpontot szükséges megszerezniük 2025-től. 36 megszerzett pont alatt a felvételi eljárást nem lehet megkezdeni.

1. táblázat: Oroszország történelemérettségi vizsgájának ponthatárai nyers pontszámok és vizsgapontszámok alapján

Nyers pontszám	Vizsgaeredmény	Érdemjegy
0–6	0–31	2 ¹
7–11	32–49	3
12–16	50–71	4
17–21	72–100	5

Forrás: saját szerkesztés, www.kp.ru alapján

3. A történelemérettségi felépítése

A vizsga első része 12 zárt végű / rövid típusú feladatból áll (2. táblázat). Ezek a feladatok különböző lexikák (évszámok, személynevek, földrajzi nevek, történeti események) ismeretét kérik számon; történelmi fogalmak azonosításához, információk rendszerezéséhez, különböző, a történeti források feldolgozásához (térkép, szöveges forrás) szükséges készségeket mérnek.

¹ Megj.: Ugyan Oroszországban ötfokú skálát használnak az értékelésre, a gyakorlatban a 2–5 közötti érdemjegyeket alkalmazzák. Ezen a skálán a kettes érdemjegy tölti be az elégtelen szerepét. Forrás: Таблица 5. Шкала перевода суммарного первичного балла за выполнение экзаменационной работы в отметку по пятибалльной системе оценивания https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_348304/466b2fe11b6eb10e670324e85ba570d45425f523/?utm_source=chatgpt.com (Letöltés: 2025. december 30.)

A vizsga második része hosszú kérdéseket tartalmaz (13–21. feladatok), melyek a történelemhez kapcsolódó információk keresésének, valamint érvelési készségek mérésére szolgálnak.

A 2021–2022. tanévvel bezárólag a történelemérettségi részét képezte egy kb. 3000 karakter terjedelmű fogalmazás is. Tekintettel arra, hogy előre nem volt meghatározva az esszé témája, ezért a diákok a javítási-értékelési útmutató ismeretében a lehetséges témákat memorizálták. Mivel így a feladat mérési célját nem tudta betölteni (azok a diákok is magas pontszámot szereztek, akik nem értették a feladatot), ezért a feladattípust kivették.

2. táblázat: A történelemérettségi vizsgarészei

	Feladattípus	Kérdések száma	Pontszám	Vizsgarész súlya	Rendelkezésre álló idő
I.	<i>Feleletválasztás, és rövid választ igénylő feladatok</i> tartalmi fogalmak (nevek, évszámok), folyamatok ismerete	12	20	45%	210 perc
II.	<i>Hosszú, nyílt végű feladatok</i> információkeresés, érvek alátámasztása	9	22	55%	

Forrás: saját szerkesztés az IICTOPIII, 2024 és a www.kp.ru alapján)

A továbbiakban ezen írás a 2024-es vizsgaidőszak történelemérettségi feladatait közli tájékoztatás céljából. A feladatok fordítása a ChatGPT felhasználásával készült. A szerző törekedett a szakterminusok/forrásrészletek magyar megfelelőjének szerepeltetésére, illetve szakszerű pontosítására.

A feladatok fordításakor a szöveges forrásokat a szerző nem fordította le, hanem azok lényegét röviden összefoglalta, ezek bekeretezve szerepelnek. A nyers fordításokat a Google fordító és a ChatGPT, míg bizonyos szakterminusok magyarosítását a szerző végezte el.

3.1. Feleletválasztós, rövid választ igénylő feladatok

1. feladat: Párosítsa az eseményt a megfelelő évszámmal! Az első oszlop minden egyes eleméhez rendeljen hozzá egyet a második oszlop elemei közül!

Események	Év
A) Moszkva első említése a krónikákban	1) 988
B) Kubai rakétaválság	2) 1147
C) Prohorovkai páncélosütközet	3) 1612
D) Moszkva felszabadítása a lengyel-litván uralom alól	4) 1941
	5) 1943
	6) 1962

Írja a számot a megfelelő betű alá!

Helyes válasz:

A	B	C	D
2	6	5	3

2. feladat: Helyezze az eseményeket időrendi sorrendbe! Írja be a számot a táblázat megfelelő helyére!

- 1) Megállapodások aláírása a Donyeck-i és Luganszki Népköztársaságok, Herszon és Zaporozsjei régió orosz annektálására.
- 2) A világ első atomerőművének üzembe helyezése.
- 3) Magellán földkörüli útja.

A helyes sorrend: 3, 2, 1

3. feladat: *Párosítsa a megfelelő eseményt, folyamatot a hozzá kapcsolódó ténnyel! Az első oszlop minden egyes eleméhez rendelje hozzá a második oszlop valamely elemét!*

Események, folyamatok	Hozzá kapcsolódó tények
A) A korai orosz állam (Kijevi Rusz) törvényhozásának kialakulása és fejlődése.	1) Az Ulozsenyije Bizottság (törvényalkotó bizottság) összehívása.
B) Az Izbrannaja Rada reformjai.	2) Iván III törvénykönyvének (szudebnyik) kiadása.
C) A „felvilágosult abszolutizmus” politikájának végrehajtása Oroszországban.	3) Az első zemszkij szobor (nemesi gyűlés) összehívása.
D) A bolsevikok első forradalmi átalakításai.	4) A Földrendelet (<i>Dekrétum a földről</i>) elfogadása.
	5) A Ruszkaja Pravda elfogadása.
	6) Az Ideiglenes Kormány létrehozása.

Írja a számot a megfelelő betű alá!

Helyes válasz:

A	B	C	D
5	3	1	4

4. feladat: *Töltse ki a táblázat üres celláit a megadott lista hiányzó elemeivel! Minden egyes betűhöz válassza ki a lista megfelelő sorszámát!*

Földrajzi elhelyezkedés	Kapcsolódó esemény	Az esemény időpontja
Nyizsnyij Novgorod	<i>A</i>	<i>B</i>
Transzsibéria	vasútvonal építése	<i>C</i>
Arhangelszki kormányzóság	<i>D</i>	1710-es évek
<i>E</i>	A Vörös Hadsereg és Anton Gyenyikin tábornok Önkéntes Hadseregének szembenállása	1910-es évek

Hiányzó elemek:

1. Pszkov
2. Mihail Vasziljevics Lomonoszov életének első évei
3. 1890-es évek
4. 1610-es évek
5. Omszk
6. „bronz lázadás” (1662-es nagy moszkvai felkelés)²
7. Krasznodar
8. Második Népi (Zemstvo) Milícia megalakulása
9. 1650-es évek

Írja a számot a megfelelő betű alá!

Helyes válasz:

A	B	C	D	E
8	4	3	2	7

5. feladat: Párosítsa a folyamatot a hozzá kapcsolódó személlyel! Az első oszlop minden egyes eleméhez rendelje hozzá a második oszlop valamely elemét!

Esemény	Kapcsolódó személy
A) Csúd-tavi csata	1) M. D. Szkobelev
B) Különleges katonai hadművelet (SVO) ³	2) Andrej Bogoljubszkij
C) poltavai csata	3) O. S. Kachura
D) moszkvai csata	4) Alekszandr Nyevszkij
	5) B. P. Seremetyev
	6) V. V. Talalikhin

Írja a számot a megfelelő betű alá!

Helyes válasz:

A	B	C	D
4	3	5	6

² Bővebben: A Moszkvában 1662-ben kibontakozó lázadást az 1654–1667-es orosz–lengyel háború idején bekövetkezett adóemelések, valamint az elértéktelenedett rézpénz kibocsátása váltottak ki.

³ Bővebben: Special military operation:
https://en.wikipedia.org/wiki/Special_military_operation (Letöltés: 2025. április 25.)

6. feladat: A forrás egy külföldi feljegyzésből⁴ származik.

„[...] -ben Őfelsége, a cári uraság nagy útra indult, és nagy kísérettel indult útnak, amely többek között államának különböző fejedelmeiből és nemeseiből, két-három követből, papokból és más tisztviselőkből állt. Néhányan közülük Németországba és Bécsbe tartottak a német császárhoz, mások Olaszországba és Rómába, a pápához (de Franciaországba egy sem, mert a nagy cár nem szerette a franciákat); ő maga, a fent említett urak közül sokkal együtt, Hollandiába és Angliába utazott. Az újságok azonban nem mertek beszámolni arról, hogy ő maga részt vett volna ezen az úton; de mindig azt írták: "a nagy moszkvai követség", vagy "bizonyos fejedelmek Őfelsége nagy követségéből", itt vagy ott tartózkodtak.

Kísérete azt mondta, hogy valószínűleg egész télen, márciusig itt maradnak Zaandamban, hogy tökéletesítsék hajóépítési és egyéb mesterségbeli tudásukat.

Ő Császári Felsége nagy figyelemmel vizsgálta meg a hajógyárakat és a fűrészmalmokat, és többek között ellátogatott egy De Kok [A Szakács] nevű malomba, hogy megfigyelje, hogyan gyártják a fehér papírt.”

A forrás és saját ismeretei alapján válassza ki a helyes állításokat! Az állítások sorszámait írja a vonalra!

- 1) A szövegben említett követség egyik célja az volt, hogy szövetségeseket keressen az Oszmán Birodalommal szembeni harcokhoz.
- 2) A szövegben említett események a 18. század első negyedében történtek.
- 3) A szövegben említett orosz cár 1682 óta egyedül irányítja az országot.
- 4) A szövegben említett „két-három nagykövet” egyike Afanaszij Ordin-Nascosokin⁵ volt.
- 5) A leírt út során az orosz cár hajóácsként fejlesztette tudását egy holland hajógyárban.
- 6) Az orosz cár álnévvel részt vett a szövegben leírt úton.

Helyes válasz: 1, 5, 6

7. feladat: Párosítsa a műalkotásokat a hozzá kapcsolódó jellemzővel! Írja be a sorszámot a megfelelő betű alá! Az első oszlop minden egyes eleméhez rendelje hozzá a második oszlop valamely elemét!

⁴ Megj.: Nagy Péter németalföldi útjairól Jan Nomen posztókereskedő tudósított. Bővebben: Записки Я. К. Номена о пребывании Петра Великого в Нидерландах в 1697/98 и 1716/17 гг. Киев, 1904. https://krotov.info/lib_sec/14_n/nom/en.htm (Letöltés: 2026. jan. 20.) Jelen forrás a Google fordító „webes fordítás” funkciójával készült.

⁵ Megj.: Afanaszij Lavrentyjevics Orgyin-Nascosokin orosz államférfi és diplomata, aki I. Alekszej orosz cár legfőbb külügyi tanácsadója volt. (Bővebben: <https://www.britannica.com/biography/Afanasy-Lavrentyevich-Ordyn-Nashchokin>) (Letöltés: 2026. január 21.)

Műalkotás	Kapcsolódó jellemző
A) Igor-ének	1) Megalkotója Ilja Jefimovics Repin.
B) Domosztroj	2) A művet Leonyid Iljics Brezsnyev írta a Szovjetunió vezetése alatt.
C) Bojarina Morozova c. festmény	3) Szilveszter pap ⁶ részt vett ezen kulturális emlékmű létrehozásában.
D) Csendes Don c. regény	4) A leírt események a 12. században játszódnak.
	5) A szerző Nobel-díjat kapott e művéért.
	6) A cselekmény az egyházszakadás eseményeit ábrázolja.

Írja a számot a megfelelő betű alá!

Helyes válasz:

A	B	C	D
4	3	6	5

8. feladat: Tanulmányozza az érmét, majd oldja meg a feladatot!

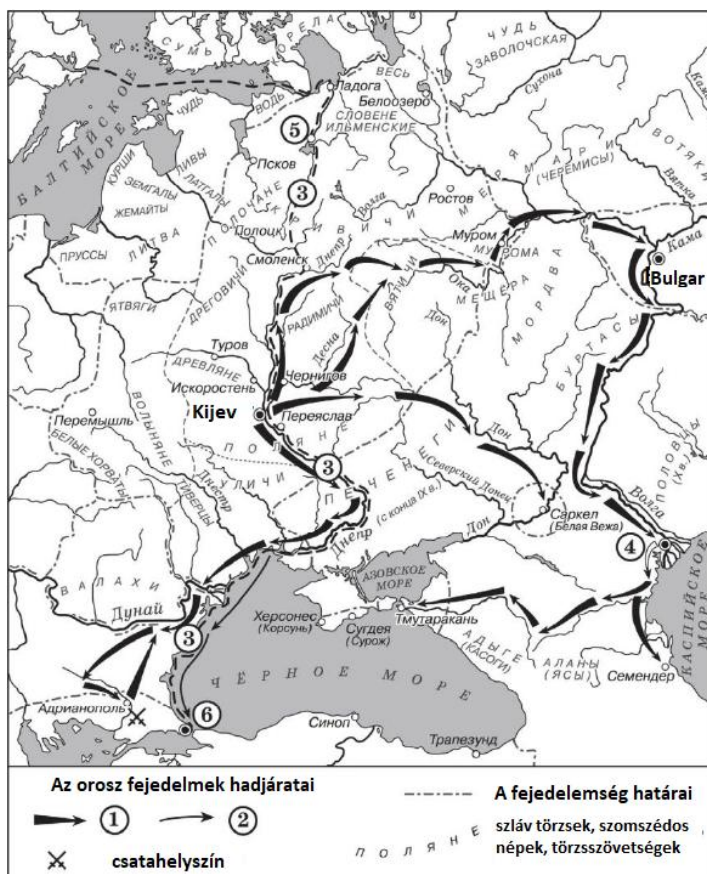

Nevezze meg annak a városnak a nevét, ahol az érmén ábrázolt esemény történt!

Helyes válasz: Berlin

⁶ Megj.: IV. (Rettegett) Iván egyik befolyásos tanácsadója. Bővebben: <https://en.wikipedia.org/wiki/Domostroy> (Letöltés: 2026. január 21.)

A térkép-vázlat alapján oldja meg a 9–12. feladatot!

Forrás: Saját szerkesztés Демонстрационный вариант контрольных измерительных материалов единого государственного экзамена 2024 года по ИСТОРИИ [feladatsor 2024] alapján

9. feladat: Nevezze meg azt az évszázadot, melyben a térkép-vázlat nyilakkal jelzett eseményei bekövetkeztek! A választ szöveggént adja meg!

Helyes válasz: tíz

10. feladat: Nevezze meg annak a fejedelemnek a nevét, akihez az „1”-es jelzésű hadjárat kapcsolódik!

Helyes válasz: I. Szvjatoszláv

11. feladat: *Olvassa el a térképvázlat eseményeihez kapcsolódó szöveget, és a térképvázlat segítségével határozza meg annak a városnak a nevét, mely a szövegből kétszer hiányzik!*

A fejedelem elfoglalta a Kazár Kaganátus fővárosát a Volga folyó deltájában. E győzelem után folytatta a hadjáratot, mivel a kazároknak még több nagy városuk is volt. A fejedelem a csapatait a Kaszpi-tenger partja mentén dél felé vezette, a Kazár Kaganátus régi fővárosához – _____. Ez egy nagy város volt, amelyben egy uralkodó (monarcha) kormányzott, saját hadsereggel. A hadjárat a város ellen rövid lefolyású volt. Az ellenséges sereg vereséget szenvedett, és a környező hegyekbe szétszóródott, _____ városát pedig harc nélkül foglalták el. A kijevi fejedelem nem vonult tovább dél felé.

Helyes válasz: Szemender

12. feladat: *Rögzítse az állítások alatti vonalra azokat a sorszámokat, melyek a térképvázlat alapján igazak!*

- 1) A térképvázlaton található 5. szám Novgorod városát jelöli.
- 2) Az ábrán nyilakkal jelzett események során az orosz hadsereg bevette Przemyśl városát.
- 3) Az ábrán 6. számmal jelölt városban keresztelkedett meg Vlagyimir kijevi fejedelem a Régmúlt idők elbeszélése⁷ szerint.
- 4) A 3-as szám a rusz-varégok és a görögök közötti a kereskedelmi útvonalat jelöli.
- 5) A 4-es szám Iszker⁸ városát jelöli.
- 6) Oleg kijevi fejedelem a 2-es számmal jelzett hadjáratot vezette.

Helyes válasz: 1,4,6

⁷ Eredeti nevén: Повѣсть времяньныхъ лѣтъ. A Kijevi Rusz 850 és 1110 közötti történelmét összefoglaló munka, mely az 1110-es években készült. Szerzője feltehetőleg Szent Nesztor volt. Bővebben: https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Tale_of_Bygone_Years (Letöltés: 2026. január 16.)

⁸ Középkori szibériai tatár erőd, a 16. század végéig a Szibériai Kánság fővárosa. (Bővebben: https://hu.wikipedia.org/wiki/Szib%C3%A9riai_K%C3%A1ns%C3%A1g (Letöltés: 2025. április 25.)

3.2. Hosszú, nyílt végű feladatok

13. feladat: *Olvassa el a forrásrészletet, és oldja meg a 13. és 14. feladatot! A válaszokat a forrás kapcsolódó részlete és a történelmi tudása alapján adja meg!*

Egy orosz uralkodó üzenetéből (leveléből):

„Amikor pedig Isten akaratából, az egész ortodox keresztény had seregének kereszties zászlajával az ortodox keresztények védelmében Kazany ellen indultunk, és győzelmet arattunk Kazany felett, majd az egész sereggel épségben hazatértünk – milyen jól tudok felidézni, amit azok az emberek tettek velünk, akiket te mártíroknak nevezel? Hát ezt: fogolyként, hajóra ültetve, kevés emberrel vittek át az istentelen és hitetlen földön! Ha a Mindenható keze nem védelmezett volna engem, a megaláztatott, bizonyosan megfosztottak volna az életemtől.

Mikor [a kazanyi hadjáratból] visszatértünk a székesfővárosba, Moszkvába, a Teremtő megsokszorozta könnyőriületeségét irántunk, s utóddal ajándékozott meg bennünket, Dmitrij fiúnkkal... Kis idő elteltével, amint az előfordul más emberekkel is, levert lábunkról a gyöngöség, súlyosan megbetegedtünk. Akkor azok, akiket te jóakaróinknak nevezel, Szilvesztr pópával és a vezetőikkel, Alekszej Adaserral, meginogtak akár a részegek. Úgy vélték, már nem is vagyok az élők sorában... távoli rokonunkat, Vlagyimir herceget akarták trónra ültetni, csecsszóópó gyermekemet, Isten ajándékát pedig Heródeshez hasonlóan elpusztítani...⁹

Amikor azonban Isten irgalmából mindent megtudtunk és teljesen megértettük, és ez a terv porrá omlott, Szilvesztr pópa és Alekszej Adaserr még ezután sem hagyták abba, hogy a legkegyetlenebbül elnyomjanak bennünket és gonosz tanácsokat adjanak: különféle ürügyekkel elűzték jóakaróinkat, mindenben Vlagyimir hercegnek kedveztek, vad gyűlölettel üldözték a mi cárnénkat, Anasztáziát, és minden istentelen cárnéhoz hasonlították őt, gyermekeinkről pedig még megemlékezni sem akartak.

És ezután egy kutya és régi áruló, Szemjon Rosztovszkij herceg – akit nem érdemeiért, hanem a mi kegyelmünkből fogadtunk be a Dumába – áruló módon kiszolgáltatta terveinket a litván követeknek, Sztaniszlav Dovojna pánnak és társainak, és előtűk gyalázta bennünket, a cárnénkat és gyermekeinket...”

Nevezze meg a dokumentum szerzőjét! Nevezze meg azt az évszázadot, amelyben élt! Nevezze meg egykori (munka)társát és politikai szövetségesét is, akit a lefolytatott levelezésének partnereként tartanak számon, és akivel együtt e korszak kiemelkedő politikai publicistájának tartják!

Helyes válaszok:

- szerző: IV. (Rettegett) Iván
- évszázad: 16.
- munkatárs: Andrej Kurbszkij herceg

⁹ Megj.: A hivatkozott bekezdés a levelezés hivatalos magyar fordítása, mely elérhető: JÁVOR Éva – SZVÁK Gyula – SZILI Sándor (szerk, 2005): *A középkori orosz történelem forrásai*. Pannonica, Budapest, 185.

14. feladat: Milyen vádakat fogalmaz meg a hozzá közel állókkal (bizalmasaival) szemben ebben a dokumentumban? Soroljon fel bármely hármat! A válaszadáskor kerülje a túl hosszú idézeteket, amelyek nem tartalmazzák a feladat szerint kötelezően megemlíthető állításokat!

Tanulmányozza a képeket, és válaszolja meg a 15. és 16. feladatokat!

15. feladat: Adja meg az SZKP legmagasabb tisztségviselőjének nevét az emlékérem kiadásának évében! A kép segítségével indokolja meg a választát!

Helyes válasz: Leonid Brezsnyev

16. feladat: Az alább látható építészeti emlékek közül melyik készült ugyanabban a században, amikor az érmét készítették? Válaszában írja le azt a számot, amely ezt az építészeti emléket jelöli! Adja meg annak a városnak a nevét, ahol ez az építészeti emlék található!!

1)

2)

3)

4)

Helyes válasz: a 4-es kép, Moszkva

17. feladat: Olvassa el a kortársak visszaemlékezéseit!

A két forrásrészlet (A, B) a sztálingrádi csatáról szól.

A) „Pavlov saját térképén ez a ház (a Január 9. térnél) erődként volt megjelölve. A fogságba esett német felderítők azt hitték, hogy egy zászlóalj védi.

Erről a házról először a mi hadseregünk szerzett tudomást, aztán az egész ország, végül pedig az egész világ. Védőre az egész hadosztály úgy tekintett, mint sorakozóban a példaképre; dalok és legendák születtek róla.

Bármilyen különös is, ez a négyszintes lakóépület, amely nem valami megsemmisíthetetlen anyagból épült, hanem közönséges agyagból, fából és téglából – s ráadásul általában véve nem is volt túl szilárd –, teljesen rászolgált arra, amit róla írtak vagy meséltek.

Igen, ez "erődház" ¹⁰volt; olyan harcosok védtek, akik közül mindegyik felért egy egész ellenséges rajjal, sőt akár egy szakasszal is, és dicsőségük nem fog elhalványulni a századok során.”¹¹

B) „Nem messze a pályaudvartól találkoztunk egy műszaki (utász) alakulat komisszárijával. Öröm: a komisszár tudta, hol van a hadsereg parancsnoki pontja. Ő vezetett el minket a Mamajev-kurgán¹² lábához. A kocsit ott hagyva gyalog mentem fel a dombra, a sötétben bokrokba és valami tüskés ágakba kapaszkodva. Végre felhangzott az őrszem rég várt kiáltása:

– Állj! Ki jár ott?

Parancsnoki pont. Egy árok, frissen kiásott fedezékek, bunkerek.

Mamajev-kurgán! Gondolhattam-e akkor, hogy a harcok legnagyobb feszültségének helyszíne lesz, hogy ezen a kis területen nem marad egyetlen élő folt sem, amelyet ne forgattak volna fel a lövedékek és légibombák robbanásai?

És itt van a hadsereg törzsfőnökének, Nyikolaj Ivanovics Krilov vezérőrnagynak a bunkere.”¹³

Adja meg a csata nevét, amelyre mindkét bemutatott szövegrész vonatkozik! Adja meg a Vörös Hadsereg által a csata során végrehajtott bármely hadművelet kódnevét! Írjon le egy olyan állítást, amellyel az egyik forrás szerzője utal arra, hogy a szovjet katonák magas harci képességekkel rendelkeztek! A válaszadás során kerülje a túl hosszú

¹⁰ Megj.: A Pavlov-ház egy erődként működő bérház volt a sztálingrádi csata idején, melyet a német haderők nem tudtak bevenni. Bővebben:

<https://www.masodikvh.hu/erdekesssegek/erdekesssegek/2635-pavlov-haz> (Letöltés: 2026. január 20.)

¹¹ Eredeti forrás: A. I. Rodimtsev, Гвардейцы стояли насмерть

https://militera.lib.ru/memo/russian/rodimcev_ai2/05.html? (Letöltés: 2026. január 20.)

¹² Sztálingrádhoz közeli magaslat. A csata helyén ma a „Hív a szülőföld” névvel a sztálingrádi csata halottai előtt tisztelegő emlékmű komplexum áll. Bővebben:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%ADv_a_sz%C3%BCl%C5%91f%C3%B6ld_\(szobor\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%ADv_a_sz%C3%BCl%C5%91f%C3%B6ld_(szobor)) (Letöltés: 2026. január 20.)

¹³ Forrás: Чуйков, В.И. (2022): *От Сталинграда до Берлина. Воспоминания командующего*. Центрполиграф, Москва

idézeteket, amelyek nem tartalmazzák a feladat feltétele szerint kötelezően megemlíthető elemeket.

Helyes válasz:

- Csata neve: sztálingrádi csata, a művelet kódneve: például Uránusz
- Indoklás a javítókulcs alapján: például „*A fogságba esett német felderítők úgy vélték, hogy egy egész zászlóalj védi [az épületet]. (...) Az egész hadosztály példát vett a védőről, mintha csak soraközön álltak volna, dalokat és legendákat költöttek róla.*”

18. feladat: 1830–1831-ben felkelés tört ki a Lengyel Királyságban, amelyet az orosz csapatok levertek. Adja meg:

- a) a felkelés egy olyan okát, amely más országok politikai eseményeinek hatásával függ össze;
- b) a felkelés Lengyel Királyságra gyakorolt politikai következményét;
- c) a felkelés Orosz Birodalom felsőoktatásának fejlődésére gyakorolt egy következményét.

Válaszát az alábbi formában adja meg (tartsa be a pontok sorrendjét):

- a) _____
- b) _____
- c) _____

19. feladat: 19. Az orosz történelemre vonatkozó ismeretei alapján határozza meg a *zakup*¹⁴ fogalmát! Adjon meg egy történelmi tény, amely konkretizálja ezt a fogalmat Oroszország történelmére vonatkozóan. A megadott tény nem szerepelhet a fogalom definíciójában.

Fogalom [a megoldó kulcs alapján]: olyan személy, aki földtulajdonostól kapott kölcsönt, és emiatt függővé vált tőle; például: a beszerzés jogi státuszát az orosz igazságszolgáltatás szerint határozták meg.

¹⁴ Bővebben: Home, Encyclopedia of Ukraine:

<https://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CZ%5CA%5CZakupIT.htm>

(Letöltés: 2025. április 24.)

20. feladat: Fogalmazzon meg egy tézist (általánosító, értékelő megállapítást), valamely szempont(ok) alapján I. Péter és II. Katalin uralkodása idején a nemesség helyzetének különbségeiről szól! Két-két indoklást adjon meg! Minden indoklásnak két történelmi ténytet kell tartalmaznia – egyet-egyet az összehasonlított időszakokhoz kapcsolódóan. A tézis indoklása ne legyen általános!!

Válaszát az alábbi formában írja le:

Tézis: _____

A tézis indoklása:

1. _____
2. _____

Helyes válasz:

Tézis például: *II. Katalin uralkodása idején a nemesség több előjoggal rendelkező társadalmi réteggé vált I. Péter uralkodásához képest.*

A tézis indoklás például: *I. Péter uralkodása alatt a nemesség köteles volt állami szolgálatot teljesíteni, míg II. Katalin idején a nemesség mentesült a kötelező szolgálat alól.*

21. feladat: Történelmi ismeretei felhasználásával hozzon fel érveket annak az álláspontnak az alátámasztására, hogy Oroszországban a XVII. században, valamint az angol gyarmatokon a XVIII. században az állam adópolitikájában bekövetkezett változások elégedetlenséget váltottak ki a lakosság körében, és társadalmi megmozdulásokhoz vezettek! Adjon meg egy érvet Oroszországra, és egy érvet az angol gyarmatokra vonatkozóan! Az érvek kifejtésekor használjon fel történelmi tényeket!

Válaszát az alábbi formában írja le:

Oroszországhoz kapcsolódó érv: _____

Anglia gyarmataihoz kapcsolódó érv: _____

Helyes válasz:

Oroszországhoz kapcsolódó érv például: *A 18. század közepén Oroszországban cári rendelettel négyeszeresére emelték a sóeladásra kivetett vámot, cserébe pedig eltörölték egy sor közvetlen adót.*

Anglia gyarmataihoz kapcsolódó érv például: *az 1760-as években az angol észak-amerikai gyarmatokon új adót vezettek be, a bélyegilletéket. Az adó bevezetése elégedetlenséget és tömeges tiltakozásokat váltott ki az amerikai telepesek körében.*

4. Reflexió a 20-21. feladatokhoz

A 20-21. feladatok strukturált (előre meghatározott rövid terjedelmű) választ várnak el. A feladatok alkalmasak lehetnek a kauzális gondolkodás, a folyamatosság és változás mérésére alkalmasak. Mindez különböző korok politikai rendszereinek / uralkodók összehasonlításán alapulnak. Mivel mindkét feladatban strukturált módon szükséges a választ megadni, így a feladatok javítását el lehet végezni standardizált módon annak ellenére, hogy a feladatok mérési követelménye a magasabb szintű, absztraktabb követelmények mérésére irányul.

5. Összegzés

Az érettségi feladatai a nemzeti történelem szinte teljes spektrumát lefedik, az államalapítástól egészen napjainkig. A kérdések elsősorban a had- és politikatörténet témaköreihez kapcsolódnak, de időnként kultúrtörténeti vonatkozású feladatok is megjelennek

A hasznosítható tapasztalatok, jó gyakorlatok közé tartozik a tantárgyközi feladatok – irodalmat, földrajzot, egyéb tudományterületeket magába foglaló – alkalmazása. Továbbá olyan komplex, több lépcsőben megoldandó feladatok kidolgozása, amelyek számadatok értelmezését, azokból következtetések megfogalmazását is igénylik (például szputnyik-pénzértékesítés feladat), mert ezek a diákok elemző, problémamegoldó képességeinek fejlesztésére is alkalmasak lehetnek.¹⁵

6. Köszönet

2025-ben egy hónapot a Georg Eckert Nemzetközi Tankönyvkutató Intézetben töltöttem kutatói ösztöndíjprogram keretein belül. Ott találkoztam az orosz származású *Dr. Aya Stein* nyelvessel, aki – kutatási érdeklődésem miatt – az oroszországi történelemérettségi feladatlapot rendelkezésemre bocsátotta. Ezúttal is köszönöm fáradozását!

¹⁵ Bővebben: CSEPELA Jánosné (2010): A szám is számít (Történelmi információk szerzése és feldolgozása táblázatokból, diagramokból). *Történelemtanítás, (XLV.) Új folyam I. évf. 1. sz.*
<https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/wp-content/uploads/2010/02/Csepela1.pdf> (Letöltés: 2025. május 23.)

IRODALOM

Изменения в КИМ ЕГЭ 2024 года: https://doc.fipi.ru/ege/demoversii-specifikacii-kodifikatory/2024/Izmeneniya_KIM_EGE_2024.pdf (Letöltés: 2025. április 19.)

Демонстрационный вариант контрольных измерительных материалов единого государственного экзамена 2024 года по ИСТОРИИ: <https://www.russia-education.info/tests/unified-state-exam-in-russia.html> (Letöltés: 2026. január 16.)

The Education System in Russia Explained: <https://www.tutorchase.com/blog/the-education-system-in-russia-explained> (Letöltés: 2025. április 19.)

ЕГЭ по истории 2026: варианты заданий, изменения: <https://www.kp.ru/edu/shkola/11-klass/ege/eg-po-istorii/> (Letöltés: 2025. április 19.)

Единый государственный экзамен по ИСТОРИИ (2024): Пояснения к демонстрационному варианту контрольных измерительных материалов единого государственного экзамена 2024 года по ИСТОРИИ [Egységes érettségi vizsga, történelem feladatsor, 2024. június 11.

<https://resolventa.ru/data/istege/istege2024.pdf> (Letöltés: 2025. április 19.)

Изменения в КИМ ЕГЭ 2024 года [A Unified State Exam 2024-től hatályos változásai] https://doc.fipi.ru/ege/demoversii-specifikacii-kodifikatory/2024/Izmeneniya_KIM_EGE_2024.pdf (Letöltés: 2025. április 19.)

Rosobrnadzor. (2022, május 13). В Рособрнадзорерассказали, сколько выпускников будет сдавать ЕГЭ в 2022 году. Парламентская газета. <https://www.pnp.ru/social/v-rosobrnadzore-rasskazali-skolko-vypusknikov-budet-sdat-ege-v-2022-godu.html> (Letöltés: 2025. május 23.)